

Oesterreich und der Schweiz 2. Aufl. 1887. p. 67—93.; *Wittrock Veit Brecher* Skandinaviens Gymnospermer Stockholm, 1887. Továbbá *Beissner L., Berg Fr. Garf, Böhm B., Brenot M. L., Caspary R., Christ H., Conwentz H., Dammer U., Hempel u. Wilhelm, Jacobaseh, Kienitz M., Koch C., Koehne C., Loudon, Ludwig F., Nylander, Penzig O., Purkyně, Teplouchoff Th.* és másoknak a luczfenyő változékonyságára vonatkozó munkáinak idevágó fejezetei.

Legujabban (1900) Berlinben a „Minister für Landwirtschaft, Domänen und Forsten“ meghagyásából megjelent egy művecske, melynek czime: „Forstbotanisches Merkbuch, Nachweis der beachtenswerthen und zu schützenden urwüchsigen Sträucher, Bäume und Bestände im Königreich Preussen“; ebben Conwentz az összes fanemek eltérő alakjait sorolja elő, melyek Poroszországban ismeretesek. Fölötte kívánatos volna, ha a mi erdészeink köréből, mint a kik erre leghivatottabbak, szintén kerülne ki ilyen összefoglaló művecske.*)

Fakereskedelem és faipar az 1899. évben.

(A kereskedelmi és iparkamarák évi jelentéseiből.)

2. Az aradi kereskedelmi és iparkamara.

A *fakereskedés* terén igen rossz volt a helyzet. Az érdekelt körök egyértelmű véleménye szerint évtizedek óta nem észleltettek ezen a téren bonyolultabb és rosszabb viszonyok, mint 1899-ben. Több ok játszott erre közre, melyek között természetesen az első az általános gazdasági helyzetből folyt. A gazdák teljes pénztelensége, mely egész éven át tartott, a kamatláb magasra emelkedése, mely a városokban az építkezés iránti kedvet, sőt az építkezés lehetőségét megbénította, az *épületfakereskedés* forgalmát a minimumra szállította le és az a kevés áru is, a mi eladásra került,

*) *Kérelem.* Mivel a *Növénytani közlemények* első füzetében Dr. *Filarszky Nándor*-tól „A luczfenyő alakváltozásai“ cím alatt megjelent közlemény szakörökben általánosabb érdeklődést keltett, a szerző arra kéri ez uton is a tisztelt tagtársakat, kivált az erdész urakat, hogy a vidékükön ismeretes érdekes luczfenyőalakokról az ő czimére (Budapest, V., Széchenyi-utca 1. sz.) ismertető leírást avagy esetleg képet küldeni sziveskedjenek.

nyomott árak mellett volt csak értékesíthető. Ez a körülmény, t. i. az árak lenyomása, annál nagyobb baj volt, mert az épületfatereskedés másik baját az eddiginél érezhetőbben tolta előtérbe. A másik baj ugyanis ama nagy árkülömbözet, mely a nyers faanyag és az épületfa között mutatkozik. A nyersfaanyag termelői kevesen vannak, mert a volt erdélyrészi, marosmenti havasok óriási erdőterületei néhány czég kezében vannak összpontosítva s ezek aztán a zámi favásáron általuk megszabott árban adnak túl a leusztatott fenyőkön, mivel a tulnyomó számban levő fűrészgyárosok és fakereskedők, hogy szükségletüket fedezhessék, kénytelenek megvenni a készletet, akár tudják abból kihozni a vételárt, akár nem. Ezeket a nehézségeket még fokozta a rövid ideig tartott, hónélküli gyenge tél, mely azt eredményezte, hogy a havasi erdőkben letarolt fenyőszálfákat csak nagy költséggel lehetett leusztatni a különböző partokhoz, honnét azok Zámig usztattak le. A nyers faanyag egység-ára kora tavasszal jelentékenyen emelkedett s a magas ár több hónapon át tartott. A zámi fapiacra mintegy 4.500,000 köbláb nyersáru: gömbölyü fenyőfa került s ebből Aradra 1.300,000 köblábat usztattak le. A zámi piac ez évben nem mutatta a korábbi élénkséget: az árak ott minőség szerint 36—52 fillér közt váltakoztak köblábankint. A detail-kereskedelemben a feldolgozott épületfa ára 96 fillér, sok esetben azon is alul volt. A kerület élénkebb vidéki fakereskedő helyein, mint Pécskán, Makón, Gyulán szintén pangott az üzlet.

A maros- és körösmenti kemény- és *tüzifa*-termelés tavaly a nyomott árak következtében csökkent ugyan, de még mindig olyan arányu, hogy sokkal nagyobb szükségletnek is megfelelné; az előző éveknél kevesebb termelésü készlet sem volt eladható az általános rossz üzleti viszonyok hatása alatt. A Maros vidékén körülbelül 300,000, a Körösvölgyben Nagy-Halmágytól kezdve Ternova-Kurtakér állomásig mintegy 350,000 köbméter tüzfát termeltek. Ebből a mennyiségből Aradra vasuton, tutajon és hajón mintegy 150,000 köbmétert szállítottak, de az enyhe tél és a rossz pénzviszonyok folytán csak mintegy 60%-a a készletnek került eladásra nyomott árakon. Az értékesítési viszonyok egész éven át mostohák voltak, év végén méterölenként kétkoronányi árcsökkenés konstatáltatott.

Gubacsban tavaly nálunk nem volt termés, így üzlet is alig fejlődhetett ki. Az árak azonban nem igen emelkedtek. A *cserkéreg* hántását és forgalombahozását ipari czélokra erdeinkben még mindig elhanyagolják.

A *faiipar* viszonyait részben már jellemeztük a fakereskedést tárgyazó fennebbi sorokban, itt csak ismételhajjuk, hogy az épületfa előállításával foglalkozó *fűrésztelepek* forgalma az előző évhez képest 15—20%-kal csökkent, az árak fölöttébb nyomottak, mint-hogy a csekély szükségletből folyólag a verseny mindig fokozódik. Hunyadmegyében tavaly néhány új fűrésztelepet létesítettek, melyek egy része már üzembe is helyeztetett, más részükben csak az 1900. év tavaszán indult meg az üzem. A *butorgyártás* az ipari technikai fejlődést illetőleg számottevőleg emelkedett, üzleti forgalom tekintetében azonban 30%-kal csökkent. Az aradi butoriparosok ez évben karácsonyi bazárt rendeztek, melyen sikerrel próbálkoztak meg az ugynevezett új stílus nehézségeivel s tetszetős apróbb készítményeiknek meglehetősen kellendőséget biztosítottak. A kerületbeli butorgyártás gőczpontja Arad, de jelentékeny telepe van ez iparágnak B.-Csabán és Déván is. A b.-csabai gyár az ország messze vidékein adja el készítményeit éppen úgy, mint az aradi gyárak, melyek vidéki forgalma azonban messze mögötte maradt az 1898. évinek.

3. *Besztercebányai kereskedelmi és iparkamara.*

Fakereskedés. Sem a kereslet, sem az ár nem elégitette ki a fakereskedőket; különösen érzékeny volt az áresés a puha gömbölyű fában, a kereslet már kora tavasszal köbméterenként 2—3 krajczárral nyomta le az árakat, a nyári hónapokban még további 3—4 krajczárral estek az árak.

Nem csekély kárt szenvedtek továbbá fakereskedőink a tavaszi áradásoknál, melyek a fakészlet tetemes részét elhordták, másrészt az usztatást és tutajozást hátráltatták annyira, hogy kellő időben lehetetlen volt a piacokat felkeresni és a szállítási költségek is tetemesen emelkedtek.

Válságos lett a helyzet a budapesti építőipar nagyarányu megrendülésével, az építkezések megakadása, a pénzszüke arra

kényszerítette a kereskedőket, hogy más piacot keressenek s így a készletek csekély részét sikerült Németországba exportálni.

A kiviteli üzlet megmaradt rendes medrében, a főpiacok Német-, Franciaország és Németalföld.

Az árak a világpiacon conjuncturái szerint váltakoztak.

Szelvényáruban említésre méltó változás be nem állott, csupán a jegenyefenyő volt nehezen értékesíthető a régi árakon.

Haszonfa és talpa alig mutat számbavehető forgalmat, ugyanaz áll a tűzifára is, melynek ára a tultermelés következtében hanyatlott, de még így is lanyha volt a kereslet, mert a főpiacokon el vannak vele árasztva.

Hajlított fabutorok gyártása. A lefolyt év az előző évhez képest semmi nevezetes javulást nem mutatott fel.

A belföldi üzlet az építő-iparban beállott pangás és az alacsony árak következtében, melyeket a nem szolid konkurrenzia eredményezett, még inkább visszafejlődött.

A keletre és Keletindia irányuló kivitelben valamivel jobb fordulat állott be, ellenben Északamerika, Canada, Cuba, Portorico stb. (Nyugatindia) és a Philippinák az éles amerikai verseny és a nagy beviteli vámok miatt, bizonyára örökre veszendőbe mennek ez iparágra nézve.

A Délafrikába irányuló kivitel is a transvaali háború folytán csökkent és az utolsó hónapokban teljesen megakadt.

Továbbá a gőz- és vitorlahajó-bérek az angol-délafrikai háború miatt nevezetesen emelkedtek, mert Angolország sok idegen hajót is magas árakon bérelt, a mi megint csak a butorárakra nyomástól hatott.

Befolyásolta az üzletet a majdnem minden nyersanyag, különösen a fonónád (több mint 100%-nyi) megdrágulása is, mert habár némely tengerentuli tartományból nagyobb kereslet észleltetett, árjavulás a monarchia legmérvadóbb gyárainak minden kísérlete daczára sem volt elérhető, mert az eladási helyeken még minden raktár tul van tömve, s az alacsony eladási árak kirívó ellentétben állanak a 30—40%-kal megdrágult előállítási árakhoz.

Hozzájárult mindezekhez a pénzszüke és az aránytalanul magas kamatláb, a mi a hazai butorgyártásnak az előző évekhez

hasznoló kedvezőtlen vagy még ennél is rosszabb állapotát eredményezte.

Ezen, csak az iparnak nyújtandó állami kedvezmények; a kész áru és nyers anyagok szállítási költségeinek leszállítása; az Adria és az osztrák Lloyd-társaságnak a Hamburgi rév-társaságokkal való egyenlővé tétele; új hajózási vonalak létesítése; a vasúti kocsibérek leszállítása és butorszállításra alkalmas kocsiknak elegendő számban leendő beszerzése által lehetne segíteni.

A míg a többi európai nagyhatalmak iparkodnak új értékes piacokat szerezni, addig monarchiánk részéről a tengerentuli kivitel emelése szempontjából semmi vagy csak nagyon kevés történik.

Bizonyítéka ennek, hogy Bécs mint kiviteli piac, melynek azelőtt sokkal nagyobb jelentősége volt, évről-évre más piacok mint Berlin, Hamburg, Páris, London előnyére állandóan visszamegy.

Ez iparág ennél fogva főképen külföldi kiviteli házakra van utalva, a mi sok esetben azt eredményezi, hogy miután az áru semleges kikészítése kívántatik, ez által az osztrák-magyar készítmény jellege nemcsak elvész, hanem egyenesen mint egy más állam készítménye lesz áruba hozva.

Fasodrony. A fasodronygyártás viszonyairól nem jelenthetünk semmi újat, a viszonyokban semmi említésre méltó változás nem állott be.

Fagyapot. Fagyapot-kivitelünk Galiczián át Oroszországba, mely ország árunk legnagyobb piacza volt, felette veszélyeztetve van, s alighanem teljesen meg fog szünni, mert Bukovinában és Csehországban nagyobb fagyapot-gyárak létesültek, melyeknek a cs. kir. osztr. államvasutak az eddigi fuvardíjnál 40%-kal olcsóbb tarifját engedélyezett, úgy, hogy ezen kedvezmény által 100 kgr.-kint 1 korona fölényt érték el fölöttünk.

Ezen körülmény arra kényszeríti gyárainkat, hogy gyártmányait minden áron a belföldön elhelyezzék.

Igaz ugyan, hogy itt a kereslet, kivált tojás- és baromfi-kivitelben megkétszereződött, de ezzel szemben a belföldön is több fagyapot-gyár létesült. Ezenkívül a stájerországi gyárak kedvező helyzetüknél fogva Horvát-Szlavonországot és a Dunántúlt látják el a szükséges fagyapottal, úgy, hogy gyáraink kénytelenek voltak az árakat közel az önköltség határáig mérsékelni, hogy az üzemet

csak némileg is fentarthassák, várható azonban, hogy több fagyapotgyár üzemét teljesen beszüntetni lesz kénytelen.

Ez a fagyapotgyártás mai helyzete, mely azonban kétségbeejtővé válik, ha a tervbe vett Kimpolung-Besztlercei vasut kiépül. Kimpolungban ugyanis két fagyapotgyár van, mely körülbelül 400 kocsirakomány fagyapotot gyárt évente. Nevezett vonal kiépítése esetén csekély fuvardij mellett gyártmányaival Erdélybe jut, a hol most fagyapotunk jelentékeny része elhelyezést talál.

Segítve volna gyárosainkon, ha a bukovinai gyárhoz hasonló körülbelül 100 koronányi fuvardijkedvezményben részesülnének az Oroszországba exportált kocsirakományok után.

Nagyobb jelentőséggel bírna azonkívül a fagyapotgyártásra nézve egy kedvezményes tariffa engedélyezése a magyar vasutak vonalain az egyenkinti métermázsa fagyapot-küldemények részére is, mert így azon vevőket is lehetne kiszolgálni, kiknek egész kocsirakományokra nincsen szükségük.

Ezen esetben a gyümölcs- és szőlőkivitel láthatnák el gyáraink a szükséges fagyapottal, a mi jelentékeny haszonnal járna magára a gyümölcskivitelre nézve. Szőlőknek ugyanis vékonyabb héjja van, mint az olasz szőlőnek, miért is pl. Berlinbe szőlőküldeményeink a sok rázkodtatás és rossz csomagolószer következtében rothadt állapotban érkeznek meg. A megfelelő finomságu fagyapot ellenben gyöngéd, ruganyos fekvést kölcsönöz a szőlőnek, úgy, hogy a gyümölcs-, kivált pedig a szőlőkivitel nagyban fellendülne a fagyapottal való csomagolás által.

Száz kilogramm fagyapotnak fuvardija ugyanis a második terjedelmes osztály szerint többet tesz ki, mint a mennyi magának az árunak az értéke.

De nem is méltányos, hogy egy csomagoló szer, mely Németországban a legolcsóbb tariffálásban részesül, Magyarországon olyan drágán szállíttassék mint más árucikk.

Egyéb faiparágak. Az asztalos-, kádár- és esztergályosipar gyakorlása tekintetében, mely kerületünkben a kisipar körét tul nem haladja, különös említésre méltó dolgokat nem említhetünk csak az asztalosiparra vonatkozólag kell megjegyeznünk, hogy a butorasztaloság mindinkább szenved a bécsi butor behozatala által,

mert majdnem minden kárpitos egyszersmind butorkereskedéssel is foglalkozik s butorkészletét leginkább a külföldről hozatta.

4. Brassói kereskedelmi és iparkamara.

Fakereskedés. A múlt évben kerületünkben a következő nagyobb *erdőeladások* fordultak elő :

Brassó vármegyében Feketehalom eladott egy bécsi cégnek tölgyfát 169,500 frt értékben.

Nagyküküllőmegyében eladtak ugyancsak tölgyfát a következő községek: Köhalom egy budapesti cégnek 74,851 forintért; egy müncheni cégnek Hégen 16,200 frt, Apátfalva 14,755 frt és Százhalom 14,620 frt értékben; Prázsmár egy budapesti cégnek 23,975 forintért, végre Báránykut egy müncheni cégnek 8,349 forint értékben.

A mi a keményfakereskedés általános helyzetét illeti, azt mondhatni, hogy a forgalom lanyhább volt mint az előző években s ennek következtében az árak folytonosan hanyatlottak. Ehhez járult még Amerikának mindinkább fokozódó versenye, a hol jelenleg már több osztrák és magyar cég műfát, nevezetesen kádárfát és francia hordódongákat termel, hogy ezeket azután európai fogyasztópiacokon áruba bocsássa.

Hanyatlik még a magyar kir. államvasutak részére szóló műfaanyaggal üzött kereskedés is; itt nagyfoku termelés aránylag csekély szükséglettel áll szemben. Az államvasutak igazgatósága azonkívül a faárúknak, nevezetesen a külön-, szelvény- és talpfának átvételére vonatkozólag igen szigorú határozatokat hozott. Ily körülmények között egyes fakereskedők kisebb-nagyobb veszteséggel dolgoztak és akad közöttük már több kisebb, kevesebb üzleti tőkével rendelkező vállalkozó is, a kik kénytelenek voltak a fakereskedéssel egészen felhagyni.

Fénypont gyanánt tünt fel a párisi világkiállításnak szükséglete szegélyfák s egyéb fűrészárúknak, továbbá Franciaországnak bő szürete, a melynek következménye az volt, hogy az év második felében francia hordódongák iránt erős kereslet mutatkozott. Ezeken kívül vásároltak még Ausztria és Németország részére talpfákat is, a melyek ha nem is valami magas, de mégis jobb áron keltek el, mint a magyar államvasutak részére szállított talpfák.

Faipar. Az idegen vállalkozók száma, a kik nálunk nagyobb erdőterületeket szereznek megvétel útján, hogy annak faállományát azután nagyobb szerű *fűrésztelepeken* kereskedelmi fának feldolgozassák, folytonosan nő. Két ilyen vállalkozó létesített a lefolyt évben is az említett czélra gőzfűrészeket, még pedig Nagy-Szebenben és Szent-Ágostán. Ez utóbbi vállalat tölgyfaárut állít elő, melynek kivitele Ausztria, Németország, Svájc és Franciaország felé irányul. Egy már régebben a Homoród-Kőhalom vasuti állomás mellett létesített gőzfűrész a fentemlített országokon kívül még Belgiumba is exportál tölgy-fűrészanyagot.

Az egyik kívánság itt az, hogy a nyers állapotú tölgyfának (törzs- és gömbfa) fuvardíja leszállítottassék, mert a fűrésztelepeknek a messzebb fekvő helyekről való beszerzés nagyon sokba kerül. A legtöbb vállalatnak egy másik panasza a rossz, nagy terhekkel alig járható mezei és erdei utakra vonatkozik, a melyek főképen Nagy-Küküllőmegyében a tölgyerdőknek nagyobb mérvű ipari kiaknázását mindenkor erősen hátráltatják.

Utalnak továbbá arra is, hogy nagyon sokáig elhuzódnak a létesítendő iparvágányok engedélyezésére vonatkozó tárgyalások (még akkor is, ha azok vasuti pályaudvarok közvetlen közelében fekszenek); hasonlóképen áll a dolog, ha erdei pályák felállításáról van szó oly völgyeken, a hol a fatönköket összegyűjtik; mindez a vállalkozó nagy kárára az üzem megkezdését hátráltatja.

A *parketgyártás* említésre méltó előmenetelt nem tanusít, mert a nagyközönség nem tudja még a parketpadozatot kellőképen méltányolni. Ezen iparágnál az üzletmenet a múlt évben az előző évekhez képest kedvezőtlen volt.

Butorasztalosainknak állandó panasza a finomabb butordaraboknak kívülről való versenye ellen irányul, az *építőasztalosok* még arról panaszkodnak, hogy a nyilvános építkezésnél nem veszik őket kellő mértékben figyelembe s hogy az idegen vállalkozók mellett gyakran mellőztetnek, mivel az illető hatóságok inkább egy főajánlattevővel, a ki az egész munkára vállalkozik, mint több detailvállalkozóval kötik meg az üzletet.

A *kádáripár* feltarthatatlanul visszafejlődik, egy részt azért, mert a tölgy-nyersanyag, ennek folytonosan növekedő kivitele miatt, megrágult, másrészt meg azért, mert majdnem az összes nagyobb

gyárvállalatok, a melyeknek hordókra van szükségük, üzemekben saját kádárműhelyeket létesítenek. A Rumániába való kivitel is mindinkább bizonytalan üzletnek bizonyul, a melynél a kisiparos nem egyszer eléggé megcsalatik.

A rumániai vámhivatalok eljárása is okot szolgáltat panaszra, mivel egyfajta hordóárak a vámtarifának különböző, még pedig rendesen magasabb tételei szerint vámkezeltetnek. Erre vonatkozó felszólalások Rumániában levő külügyi képviselőtünkénél már másfél év óta tényleg meg is történtek s a reklamációkhoz szükséges lépések Rumánia kormányánál meg is tétettek, de hogy milyen eredménnyel, ezt maig még nem tudják.

A *cellulose*-gyár (Zernest) el bírta ugyan helyezni egész termelését, de az áraknak bár csekély emelését czélzó ismételt kísérletei nem vezettek eredményre. Kivitele első sorban Ausztria azután Rumánia s végre Német- és Olaszország között oszlott meg.

ő. *Debreczeni kereskedelmi és iparkamara.*

A *fakereskedés*nél üzleti forgalom a tulhajtott verseny folytán csak árreductió mellett volt kielégítő mérvben elérhető, a mi az üzleti hasznot jelentékenyen csökkentette. A nyomott árak helyenkint *fakereskedő*inket is kartallszerű megállapodásra indították, melyeket azonban a múlt évben még nem sikerült közmegegyezéssel megállapítani.

Gőzfürészeink a múlt évben teljes üzemképességgel dolgoztak s gyártmányainak jelentékeny részét szállították külföldre, daczára annak, hogy az üzemképesség kihasználását a múlt évben is *megnehezítették a nyers fatönköknek az erdőből kifuvározásra szolgáló utak rosszasága, a mi annyival súlyosabban nehezedett főleg a keleti megyékben lévő gőzfürészeinkre, mert a kincstártól és hatóságoktól vásárolt erdőkre vonatkozó szerződések szerint a kifuvározást április 1-re rendesen el kell végezni, különben az erdőben maradó fa az eladó tulajdonába megy át.*

Jogosultnak tartjuk gőzfürészeink azon kívánalmát, hogy a vasuti általános határozmányok oda módosíttassanak, miszerint ha a magánfél a vasuttól rönkrakodás, illetve vasuti tölgyfák rokodása czéljából egy tisztomás kocsit kér s egy magasabb hordképességű kocsit bocsátatik rendelkezésére, a magánfél ne legyen kénytelen

eme nagyobb hordképességet kihasználni, mert az erdők közelében lévő többnyire kezdetleges berendezésű állomásokon igen nagy nehézséggel jár a rövid rönkök feltornyozása, hogy a magasabb súly elérhető legyen.

Hajlított butorfa-gyáraink a kielégítő forgalom akadályául említik a tengeren való szállítás magas díjait, melyek az ausztriai gyárakkal való versenyt lehetetlenné teszik. Mig ugyanis az ausztriai gyáraknak a hamburgi kikötőből egy köbméter áru szállítás New-Yorkba csupán öt koronába kerül, addig a hazai gyárak az ausztriai kikötőkől, melyekre utalva vannak, ugyanazon árumennyiségért s ugyancsak Yew-Yorkba husz koronát fizetnek, a mihez kamaránk keleti részén lévő gyáraknál a kikötőig felszámított magas szárazföldi vasuti díjtételek is járulnak; butorfagyáraink ennél fogva a belföldre és majdnem kizárólag csak a Galicziába való kivitelre vannak utalva.

Az alsóhraboniczai sörtisztító háncs és hordódugógyárnál a hordódugó-gyártása némileg emelkedett, az árakat azonban az Ausztriából az olcsóbb vízi uton beözönlő gyártmányok 15—20°-kal csökkentették. *E hazai gyártmány nagyobb versenyképességét a magyar kir. államvasutak vonalain olcsóbb szállítási díjak mozdíthatnák elő; jelenleg a II. díjosztály szerint 100 kg. szállítási díja Budapestig közel 4 koronába kerül, míg Bécestől Budapestig alig 1 korona 40 fillérbe.* Az alsóhraboniczai gyár a sörderítő háncsgyártását a németországi magas vám miatt 40—50 wagon rakományról 1—1¹/₂-re redukálta s a gyár vidékén a ruthén lakosság ennek következtében évente épen a téli hónapokban a gyár által vágatásért, fuvarozásért és a mogyorófa meghántásáért kifizetni szokott 36—40,000 korona keresettől esett el.

6. *Eszéki kereskedelmi és iparkamara.*

A kamarakerületben nagyon kiterjedt *fafeldolgozó ipar*, a nyersanyag, nevezetesen a tölgyfa nagyon magas árai mellett, elég jó eredménynyel dolgozott. A gőzfűrészeknek egész éven át elég munkájuk volt. A frizek kivételével, melyek az építő-ipar pangása következtében nehezen és csak áron alul adhatók el, a többi fűrészelt tölgyfa áru jó piacokra talált a külföldön. A szlaviniai fűrészelt tölgyfaáru még mindég uralja a világpiacokat, s

nem is kell félnie az idegen versenytől. Rosszabb sorsa van a *hasított tölgyfaárúnak*. A *francia dongakészítés*, mely még rövid idő előtt Szlavoniában volt legerősebb, mindinkább apad. A lefolyt évben egész Szlavoniában csak körülbelül 15 millió dongát készítettek, jóllehet Fiume és Trieszten át kivittek körülbelül 47 milliót, mely kivitelnél legtöbb része van Boszniának. A *német kádárárut* is Szlavoniában csak szükségből gyártják, mert az amerikai napról-napra érzékenyebb verseny miatt a drága tölgyfából ilyen áru gyártása nem fizeti ki magát. A francia donga és a német kádár-áru évtizedeken át faiparunk legjövödelmezőbb ágait képezték, azonban a nyersanyag beszerzése körüli viszonyok változása s főképen az erős amerikai verseny következtében, a hasított kádár-anyag termelése a minimumra szállott. Nem tudjuk, milyen vámpolitikai vagy tarifális rendszabályokkal lehetne ezen érzékeny amerikai versenyt legalább annyira visszaszorítani, hogy gyártmányainkat legalább a belföldi és osztrák piacokon le ne szorítsa, de minden esetre folyton erősebben mutatkozik annak szüksége, hogy mérvadó részről e tekintetben bizonyos rendszabályok fogantatba vétessenek, mert komoly veszély fenyeget bennünket, hogy Amerika nemsokára hozzáfog a fűrészelt tölgyfaanyag-készítéséhez, s ha e nemü gyártmányainkat kitünő minőségüknél fogva nem is lesz képes a világpiaconról teljesen leszorítani, mégis olcsó nyersanyagával és olcsó tengeri szállítással a mi gyártmányaink árát annyira le fogja nyomni, hogy a mi drága viszonyaink mellett ilyen áruk termelése nem fogja magát többé kifizetni, s végtére teljesen fel kell majd vele hagyni. A kereskedelem ugyanis mindig azon az úton halad, mely több nyereséggel biztat, s csakis tőlünk függ, hogy számára ilyen utakat törjünk, legyen az bármilyen eszközzel.

7. Fiumei kereskedelmi és iparkamara.

Fanemüek. Miként az alábbi táblázatból kitünik, a faküldemény száma csakem minden fajtából emelkedett.

		1898. évvel szemben.
Tüzifa	1.294 m.	— 283 m.
Ugyanaz kemény	223.903 „	+ 32.712 „
Feldolgozásra való 1-ső osztályu nyers	— „	— „

1898. évvel szemben.

Ugyanaz, 2-od rendü	16.134 m.	—	5.569 m.
Ugyanaz, puha	14.173 „	+	9.986 „
Tölgyfa-donga	902.741 „	+	93.568 „
Bükkfa-donga	58.801 „	+	6.667 „
Fenyőfa-donga	13.635 „	+	5.638 „
Tölgyfa-parkett	42.489 „	+	16.729 „
Bükkfa-parkett	2.726 „	+	1.024 „
Vasuti talpfák	154.117 „	—	9.489 „
Kemény deszka 1-ső osztályu	528.297 „	+	75.699 „
Ugyanaz 2-od osztályu	303.581 „	+	64.447 „
Puha deszka	568.816 „	+	55.537 „
Gerendák keményfából 1-ső oszt.	88.078 „	+	40.303 „
Ugyanazok, 2-od oszt.	71.391 „	+	21.194 „
Ugyanazok, puhafából	347.864 „	+	114.359 „

A fakeskedelem fejlesztése érdekében nagyon kívánatos volna — mint azt már jelentésünknek közlekedésügyi részében elmondottuk — Bosznia és Fiume között vasutösszeköttetést létrehozni, valamint Afrika északi partjához rendszeres tengeri járatot fentartani.

Megjegyezzük, hogy egy ily járatnak — faneműek szállítására alkalmas hajókkal való — fentartása, erős lökést adna mindenféle erdei termékek kivitelének.

Ugyancsak a magyar szabadhajózásnak — az osztrák tengerészetnél kikötött feltételek mellett való — segélyzése egy fontos tényezőt teremtene, mely hathatósan közreműködnék a magyar fakeskedelem fejlesztése érdekében.

Máskor is felemlítettük már, hogy nálunk bükkfából készített és Sziciliában gyümölcsös-ládák készítéséhez felhasznált kis deszkáknak ugyanott erős versenyt támasztanak az amerikai eredetű hasonló deszkácskák.

Ez a harc 1899-ben is elkezeredetten folyt. Az amerikaiak, gyártmányuk kelendősége érdekében megvámolják az Olaszországból jövő, gyümölcsessel telt, de nem amerikai deszkából készült ládákat, mely eljárásukkal mindazok, kik az Egyesült-Államokban gyümölcsöt kiküldenek, kényszerítettnek a csomagoláshoz amerikai deszkából készült ládát használni, hacsak nem akarják magukat nagyobb beviteli vámnak alávetni.

Ez az igazi amerikai politika követendő volna általunk is, és alkalmazásával a gyümölcs-üzlet semmi kárt se szenvedne, mert Ausztria-Magyarország e cikkben való kereslete mindinkább növekszik, ellenben az Egyesült-Államokban, a hogyan Florida és Kalifornia gyümölcstermelése növekszik, úgy hanyatlik évről-évre az olasz gyümölcs bevitele.

8. Győri kereskedelmi és iparkamara.

Erdőtermelés. Erdőink termelését a Bakony, úgy Győr és Komárom megyék dus erdőgazdaságai rendszeres üzembn kezelték s kihasználásuk biztosítva van. A phylloxera által kipusztított veszprémmegyei szőlőterületek befásításának munkája, daczára a nagy nehézségeknek, szintén előrehalad s ebben nagy érdeme van a földmivelésügyi kormánynak, mely nagymennyiségű facsemetét bocsátott ingyen az érdekeltek rendelkezésére.

A tatai erdőhivatal termelése a mult évben 32,350 ürméter tűzifa, 1870 köbméter szálfá és 526 köbméter szerszámfa volt.

A hédervári uradalom termelésének egy részét saját szükségletére használta fel, míg eladásra termelt 983 méter lágý haszonfát és 9688 méter vegyes tűzifát.

Az értékesítés, a tűzifát kivéve, melyben a kereslet igen lanyha volt, simán és megfelelő árak mellett folyt le.

Fakereskedés. Kerületünk épület- és műfakereskedésében a komáromi piac játszik domináló szerepet, melynek fűrészgýára egyedül kultiválja a keményfa-üzletet s e cikkben a kivitel terén dicséretre méltó tevékenységet fejt ki.

A keményfák közül a kőris különösen favorizálva van. A magyar fehér, szívós fajta kőris keresett cikket képez és sajnalatos, hogy ez hazánkban nem termeltetvén elegendő mennyiségben, ipari feldolgozás tárgyát is kevésbé képezheti. A tölgyfának Bécsbe, Csehországba és Németországba volt élénk kivitele. Franciaországba kisebb kereslet mutatkozott, miután a magyarországi tölgy minősége nem felel meg a francia áru kényes kívánalmainak. A dongafának inkább csak helyi jelentősége van, valamint a bükk is jórészt csupán a hazai piacokat keresi fel.

A nagybani puhafa-kereskedelem fogyasztási piacát, az összes, a Vágon leérkező anyagokra nézve a Duna vidéke szolgál-

tatja Győrtől a Balkán államokig. Átlagos számítás szerint az évenkénti hozatal a komáromi piacra 6 millió K.-nyi évi forgalmat képvisel. A legutóbbi években azonban a forgalom nagysága tekintetében fokozatos hanyatlás észlelhető. 1898-ban a hozatal már csak 5.000.000 K. értéket ért el, 1899-ben pedig már 4.500.000 K-ra szállott alá. És ezen redukált hozatal is a lefolyt évben csak vontatottan, a megkezdett szilárd irányzatnak már évtizedek óta nem tapasztalt rohamos hanyatlása és ezzel karöltve az árak tetemes csökkenése mellett volt lebonyolítható. A lefolyt esztendő egyáltalán a fapiac azon legmostohább esztendői közé sorakozik, a melyeket évtizedek óta átélünk alkalmunk volt.

Több előre nem látható szerencsétlen körülmény játszott össze, hogy a lefolyt üzletévet oly szomoruan jelentőssé, csaknem végzetessé tegye. Már az üzlet megindulásakor észlelhető volt a fővárosban teljesen szünetelő építőipar kedvezőtlen visszahatása. A gömbfa, melynek kelendősége létalapját képezi az üzletmenetel szilárdságának s mely egyik főczikke a főváros faszükségletének, már tavasszal nehezen volt elhelyezhető. Az évad előrehaladtával a viszonyok egyre rosszabbodtak, olyannyira, hogy — a készletek rendkívüli módon felhalmozódván, — a gömbfa értéke az önköltségen aluli árra devalválódott s a saison zártakor csak a legmesszebre menő kedvezmények s az árakban hozott nagy áldozatok árán volt értékesíthető. Normális években Budapest 1.000.000—1.200.000 K. értékű árut vont el a komáromi piactól, a lefolyt évben alig 400.000 K.-nyi anyagot s ezt is csak árban és fizetési feltételekben koncedált engedmények mellett.

Kedvezőtlenek voltak a fogyasztási viszonyok a Duna mentének egyéb helyein, a vidéken is. Egyrészt mögötte maradt a lefolyt évi aratás eredménye a hozzáfűzött várákosoknak, másrészt a nyártól fogva folytonosan hanyatló irányzatot követett gabonaárak is kedvezőtlen visszahatással voltak az üzleti forgalom alakulására.

De az üzletmenetnek ezen, az alapjában kedvezőtlen üzleti viszonyokban gyökeredző depressziója még könnyen lett volna elviselhető, ha elemi csapások nem sujtják érzékenyen fakereskedőinket. A Vág és Duna rohamos áradásai váltakozva három ízben borították el a rakpartokat. Két ízben sikerült kereskedőink éber

gondosságának a sebes ár okozta veszély ellen eredményesen védekezniök, de a harmadik áradat oly elementáris erővel jött és annyira előkészületlenül érte fakereskedőinket, hogy a közvetlen veszély láttára az utolsó órákban kifejtett emberfölötti munka és a tutajbiztosítás minden képzelhető eszközének felhasználása mellett kifejtett, legmesszebbre menő óvintézkedések sem bizonyultak sikereseknek a tutajoknak a part mentén való megtarthatására és július 12-ikének hajnalára bekövetkezett a felbőszült Vág rohanó árja által előidézett katasztrófa, 300 rakott tutaj sodortatván a Vág-hidra, az anyagok nagy részét így martalékul juttatva a féket nem ismerő elemnek. A jelentékeny anyagi kár, melylyel e csapás járt, míg egyrészt hozzájárult az üzletvilágnak a fapiacz iránti elkedvetlenülüléséhez, addig másrészt a vevőközönségnek a sérült anyagokkal való elárasztása a hanyatló irányzat fejlődését nagyban elősegítette s megérlelte a katasztrófa által főleg sujtott felvidéki termelőközönség azon elhatározását, hogy fapiaczunkat termelvényeivel lehetőleg mellőzni fogja s a mind nyomatékosabban kínálkozó külföldi összeköttetések felé fordítja figyelmét, mely ha esetenként számszerűleg kisebb jövedelmezőséget látszik is nyújtani, de biztos számítás alapját képezheti, nem lévén kitéve a kereskedő a víz okozta kiszámíthatatlan károk esélyeinek.

De alig hogy átszenvedték fakereskedőink az árvizek okozta izgalmakat és károkat, újabb borús idők jelei mutatkoztak. A fővárosban az év elejétől fogva következményeiben mindjobban érezhető pangás az építőipar terén az ősz beálltával válságos jelleget öltött. Legjobb nevű és tisztos multu fővárosi czégeink foglalkozás és kereset híján üzemüket redukálni voltak kénytelenek és e jelenség, párosulva a pénznek időközben beállott szokatlan szűkével és évtizedek óta nem tapasztalt drágaságával: az építő ipar körébe vágó vállalatok nagy részét fizetési zavarokba juttatta. A pénzüke folytán megszorított hitel e szakmabeli vidéki kereskedőink többjének szilárd positióját is meggingatta, nem bírván így sikeresen megmérközni a gazdasági viszonyok mostohaságával.

Tüzifa-kereskedés. A tüzifakereskedés terén a forgalom évről-évre csökken. Ennek oka az, hogy az újabb építkezéseknél szénfűtésre berendezett kályhák alkalmaztatnak s így a tüzifa, — daczára

annak, hogy a szén ára a múlt évben magas volt — nem képes tért hódítani. E mellett a legutóbbi évek enyhe téli időjárása s főleg a csekély mérvű havazás az erdők kihasználását oly mérvben tette lehetővé, hogy tulprodukezió állott elő, a mi az árak hanyatlását idézte elő. A jövőben sincs kilátás arra, hogy e tekintetben kedvezőbb helyzet álljon elő s itt az ideje, hogy a tűzifa tetemes része ipari célokra értékesíttessék.

Faipar. Faiparunk viszonyaiban alig állott elő változás. Butorasztalosaink a két főváros, Budapest és Bécs olcsó gyári czikkeinek nyomása alatt szenvednek s folytonos küzdelmet folytatnak az innen származó erős versenynyel. Közönségünk még mindig előszeretettel keresi fel a bécsi butorraktárakat, pedig több példa van rá, hogy ily módon győri iparos készítménye került ide vissza, természetesen megdrágítva a bécsi fuvardij kétszeresével s a butorkereskedő nyereségével. Kedvezőbb perspektívát nyújt ezen iparsainknak is már a közel jövő, mely a butorasztalosok nyersanyag beszerzési és raktári szövetkezetté való alakulását s ez uton a verseny felvételére való képességet hozza meg, mely karöltve a társadalom iparpártolási akciójával, bizonyára kedvezőbb helyzetet van hivatva teremteni.

Ács-, bognár-, kerékgyártó- és kádáriparunk a megszokott csendes keretek közt mozog. Nagyobb változás, vagy jelentékeny mozzanat ez iparágak körében nem fordult elő.

Az oltárkészítés és műfaragás terén jelentékeny iparvállalatunk van, mely a lefolyt évben is széles körökből és előkelő helyekről kapott megrendeléseket. Az idevágó szükségletet eddig tulnyomó mértékben az idegen ipar fedezte, s ez a vállalatunk a legjobb uton halad, hogy azt hazánkból kiszorítsa. A baj az, hogy nem rendelkezik azzal a tőkével, mely telepének kibővítéséhez s a verseny felvételéhez szükséges volna. Az a kilátás azonban, melyet a kereskedelmi minister éppen a közelmúltban állami támogatás czimén nyújtani kegyeskedett, abba a helyzetbe hozza, hogy nagyobb mérvű ipari tevékenységet fejthessen ki.

9. Kassai kereskedelmi és iparkamra.

Fakereskedés. A fakereskedés helyzete a jelentésünk tárgyát képező évben sem mondható kedvezőnek, mert a *gácsországi tömeg-*

behozatal lehetetlenné tette fakereskedőinkre nézve a mintegy hét millió koronányi értéket képviselő fűrészáru nagyobb részének értékesítését.

Több ízben reáutaltunk azon sajnos állapotra, hogy Galicziában a határszéli erdőterületek magánemberek birtokában vannak, kik törzsáruikkal a fakereskedés helyzetéhez alkalmazkodnak, továbbá odaát sokkal alacsonyabbak a munkabérek és végre előnyükre vannak a lengyel uraknak a magyar államvasutak tarifái. Ennek szomorú eredménye az, hogy hazánkban a gácsországi termelők dominálnak és a hazai gyártmány az egész országban kiszorítottatik.

Ezen lesújtó valósággal szemben *föltétlenül szükséges, hogy a gácsországi áru tömeges beözönlése legalább némileg meggátoltassék az által, hogy az annak idejében a magyar államvasutak által a behozatali állomásokon érvényesített magasabb helyi dijszabások reaktiváltassanak. A belföldi forgalom állandó stagnációja ugyanis nemcsak a fakereskedést, de az erdőtulajdonosokat is érzékenyen károsítja.*

A mi az adriai forgalmat illeti, meg kell jegyeznünk, hogy a tarifátételek föltétlenül leszállítandók még, ha a felsőmagyarországi gyártmányoknak, különösen a bükkanyagoknak piacokat nyitni akarunk.

Nekünk Felsőmagyarországon óriási, igen szép bükkerdők vannak, melyek nagyobbára a kincstár tulajdonát képezik és mint holt tőkék hevernek.

Ez alkalommal még a *következő fontos dolgot* kell szóvá tennünk.

Az Abauj, Zemplén és Borsod megyékben levő erdőségekben rengeteg sok, csupán tűzifának alkalmas fa van, melynek értékesítését mindeddig a drága munkaerő és magas fuvarbér tette lehetetlenné.

A m. kir. államvasutak a 250 kilométeren hosszabb távolságra tűzifaszállításra tetemes kedvezményt nyújtanak, mely kedvezményben leginkább a Budapestre szállított tűzifa részesül, *ha pedig ezen kedvezmény 250 kilométernél rövidebb távolságra is engedélyeztetnék, az olcsóbb vasuti szállítás folytán az erdőbirtokosok sokkal inkább értékesíthetnék tűzifájukat.*

A kérdéses kedvezmény lehetővé tenné továbbá, hogy a

vidék nagyobb városaiba is vasuton szállithatnák kereskedőink a tüzfát, mi által a forgalom, mely mostanig a vidék rovására a főváros részére kierőszakoltatott, a vidéki nagyobb városok felé irányíthatnék. *Ugy az erdőtermelés, mint a vidéki fakereskedelem érdekében kívánatos tehát, hogy a m. kir. államvasutak helyi díj-szabás 7. pontjában foglalt kedvezmény a nagyobb vidéki városoknak szánt tüzelőfa szállítására nézve 250 kilométernél rövidebb távolságra is engedélyeztessék.*

Hajlított butorokat készítő két nagy gyárunk erős küzdelmet állott ki a különböző világrészekben Ausztria erős, kedvezőbb termelési viszonyokkal bíró és olcsóbb tarifákkal dolgozó iparával.

A *parkétygyártás*, melynek kerületünk székhelyén kiváló képviselője van, türehető mérleggel zárhatta le az e' mult esztendő, mi annak tulajdonítható, hogy készítményeinek jósága és jutányos volta által mindenütt tért hódít.

Az *asztalosipar*, mely ugy székhelyünkben, mint a kerület más városaiban (Késmárk, Gölniczbánya) kiváló képviselőkkel bír, csak nehezen tudott szolid kivitelű, izléses készítményeivel az osztrák (bécsi) concurrentia selejtes tömegáruival szemben boldogulni. Örömmel constatáljuk azonban, hogy városaink jobb módú közönsége mindinkább elfordul az irreális osztrák ipar hitvány készítményeitől.

Kádáríparosaink sanyaru helyzete, mely bortermelésünk nagy katasztrófájával szoros összefüggésben van, nem változott az elmúlt évben, sőt a viszonyok inkább rosszabbodtak. Súlyosította ezen iparunk helyzetét az ál-háziiparosok és a póttrendeleti uton kádárüzemre jogsítozott kereskedők versenye.

10. Kolozsvári kereskedelmi és iparkamara.

Fakereskedés. A kamaránk területén levő fatermelők és fakereskedők az 1899. üzleti év eredményével meg lehetnek elégedve. Kereslet és kelendőség nem hiányoztak, az anyagáruk ugyan nem emelkedtek, de vissza sem estek.

Kamaraterületünk fűrészművei a borgó-besztercei kivételével a külföldhöz való földrajzi fekvésüknél fogva csak az alföldre vannak utalva és luczfenyő-anyagukkal csak Budapestig vagy azzal azonos távolságra versenyezhetnek. Borgó-Besztercze kitünő minő-

ségü luczfenyőjével a bécsi piacon, sőt Németországban is használnak jelenhetik meg.

A budapesti piac, a mely a mult három éven át annyira vételképes volt, hogy egyes termelőink előállított anyaguknak csaknem 25%-át voltak képesek ott elárusítani, a megesappant építkezések következtében már 1898. vége felé nem jöhetett számításba, de meg volt a remény, hogy e hiányt pótolni fogja a vidék, a mely három évi rossz termés miatt az építkezéssel nagy hátralékban volt. De ez a várákozás sem teljesült, noha az aratás kielégítő volt; azonban nem voltak kielégítőek a termények árai, a mihez járult a pénz megdrágulása és a hitel megszorítása. Ily körülmények közt a vidék is elodázta építési szükségletét.

Hogy a fűrészárakban árhanyatlás nem állott be, annak köszönhető, hogy a termelők az árakat fentartották, a vidéki vevők bevásárlásaiknál körültekintők voltak és a termelés arányban állott a kelendőséggel.

Utóbbi körülményt azonban csak annak tulajdoníthatjuk, hogy a mult évben csak 28,992 kocsirakomány került innen kivitelle.

A keletnek lassankint ismét kedvezővé alakuló fakereskedési viszonyai és jelesen azon aránylag feltűnő lendület, a melyet az ipar néhány év óta [Németországban nyert, lehetővé tette a külföldi piac kihasználását és a belföldinek a túltermeléstől való megóvását.

A galicziai és felsőmagyarországi fűrészáru ezeken a piacon keresett és talált kelendőséget s nem nyomta a belföldi piacot; ebben még az is kedvező, hogy a felsőmagyarországi termelők a németországi piacokon létesített összeköttetéseket igyekezni fognak állandókká tenni.

Óhajtható volna, hogy a kivitel a külföld más országába, főleg Franciaországba jelentékenyebb mérvben fejlődjék ki, mert csak a kivitel képes azon fatermelő üzleteket, melyek csak a belföldre vannak utalva és a melyekhez a mi kamaránk területén levők is tartoznak, a túltermeléstől megóvni.

De másfelől a mi fatermelőinknek is igyekezni kellene magukat függetleníteni az által, hogy ne csak a piacsképes deszka-árúk előállítására szoritkozzanak, hanem a szó valódi értelmében alkossák meg a *fai part*, a melynek temérdek változata van. A fűrészek

mostani berendezése mellett is a faiparnak minden ága gyakorolható, csak helyesen kell megválasztani: minő czikkek, mely helyeken állithatók és értékesíthetők legelőnyösebben? Temérdek munkásnak adhatna kenyeret a faiparnak ilyen berendezése s a készítmények nemcsak a bel-, de a külföldön is állandó, biztos piacokra találhatnának. Így látjuk a tojás-ládák, a fa-gyapot és a naszói erdőségekben a hangszerfa készítésének mindinkább való elterjedését. Élénk keresletnek örvend főképp a borgói nagyobb méretű *luczfenyő*-szelvény is, mert ennek kitünő minősége, a finomabb butor- és iparczikkek czéljaira való használhatósága, tetszetős, selyemszerű egyenletes szövete az árut az európai piacokon általánosan ismertté és annyira keresetté tette, hogy a termelők magasabb árak mellett sem képesek a keresletet egész mértékben kielégíteni.

Kamaránk területén a mult évben puhafát termelő uj vállalatok nem keletkeztek. A deési fűrész, a mely a város forgalmát nagyban emelte, áthelyeztetett a radnai havasba.

Tölgyfában jó üzleteket csinálnak a beszterczevidéki szász községek. A nagyobb méretű tölgyfákban oly nagy a kereslet, hogy az üzemtervek szerint kihasználható vágások tölgyfakészletéért a jelentkező számos vevő oly árakat fizet, a melyeneket a községek épen követelnek. Oka ennek az, hogy a nagyméretű öreg tölgyerdők évről-évre ritkábbak lesznek és az ilyen fában fokozódó szükségletet már most sem képesek kielégíteni.

A mult évben fűrészárúvá feldolgozott puhafa-mennyiséget következőkre becsülhetni:

a fűrész	Borgó-Beszterczén	---	---	---	50,000	tömör	köbméter
"	Kis-Demeteren	---	---	---	30,000	"	"
"	Radnavölgyben	---	---	---	45,000	"	"
"	Bánffy-telepen	---	---	---	25,000	"	"
"	Romulniban	---	---	---	10,000	"	"
"	Járavizén	---	---	---	28,000	"	"
"	Hideg-Szamoson	---	---	---	12,000	"	"
"	Keleczelen	---	---	---	12,000	"	"
"	Jósika-telepen	---	---	---	60,000	"	"
"	Csucán	---	---	---	12,000	"	"
	együtt	---	---	---	248,000	tömör	köbméter

nyers anyagot dolgozott fel, melyből 150,000 tömör köbméter fűrészanyag került ki, vagyis 7500 vasuti kocsi.

Megemlítendőnek tartjuk, hogy a naszódi erdőségeknek a Felső-Szamos területére eső része a vasuttól 40—50 kilométer távol esik és a termelt árúk kiszállításához azon vidék kellő fuvarerővel nem rendelkezik. A *vasuti összeköttetés mielőbb való létesítése ezen terület kihasználása érdekében életkérdés*. Az évek óta folyó tárgyalások azonban nem vezettek még eredményre, mert az érdekelt községek minden áldozattól vonakodnak s ellenállásuk akadályozza a vasut kiépítését. Ezt a kérdést maguknak a községi vagyion felügyeletére kiadott hatóságoknak kellene kezökbe venni és oly megoldásra vezetni, mely nemcsak a községek, de magának az országnak is érdekét kielégíti. És habár nagyobb áldozatokról is van szó, de a *volt naszódvidéki községek, a melyek tisztán az ország jóakaratóból jutottak ily tekintélyes birtokok tulajdonába*, ezen áldozattal magának az országnak tartoznak.

Fa-ipar. E csoportban az önálló összes vállalatok száma kerületünkben 900—1000 közt váltakozik; az asztalosok száma ennek több mint felét teszi. Néhány év óta e létszám csökkenőben van, a mi a kereslet hanyatlására mutat, nevezetesen az esztergályosok, kádárok és asztalosok csoportjából, ellenben a fakereskedők és fűrésztelepek száma fejlődést mutat.

A fűrészáru-iparról már a fakereskedés rovatában részletesen megemlékeztünk, itt csak azt kívánjuk jelezni, hogy a faipar s ezzel rokon foglalkozás az egészséges fejlődés útján halad s úgy a butor-, mint épület-asztaloság tekintetében több oly vállalattal dicsekedhetünk, a melyek berendezés, vezetés és szállítási képességüknél fogva a kor színvonalán állanak és ha kellő anyagi erővel rendelkeznének, főleg a butoriparban érezhető idegen versenyt képesek lennének még jobban leszorítani, mint a hogy már is teszik. A mult évi üzletmenet az építés pangása és a közönség pénztelensége következtében hanyatló irányt mutatott.

A *tordai cellulose-gyár* a mult évben teljes erővel folytatta az üzemet, átlag 215 munkást foglalkoztatott s 540,000 koronányi forgalmat csinált, a mely azonban nem volt kielégítő, mert a 2.400,000 koronára rugó beruházott tőke nemcsak hogy nem jövedelmezett, de a mérleg veszteséggel zárult. A gyár a közös vám-

területen kívül Német-, Olasz-, Oroszországban és Rumániában helyezte el készítményeit. A múlt évben ebből 430 kocsirakományt szállított el. *Az üzem költségeit aránytalanul terheli főleg a drága szén, a melyből nagy mennyiségre van szüksége, miután minden g. cellulozéhoz kétszerannyi szén szükséges. E tekintetben ez a gyár szállítási kedvezményeket óhajtana élvezni.*

Állami fa- és fémipari szakiskola. A kolozsvári m. kir. állami fa- és fémipari szakiskola fennállásának 14-ik évéről is eredménydús működést jelezhetünk. Az oktatás hatékonyságát nagyban növelte azon körülmény, hogy a lefolyt évben már az új intézeti épületben folyt a tanítás, a hol a tanulók nemcsak czélszerű, világos termekben és szépen fejlődésnek indult intézeti műhelyekben nyerték elméleti és gyakorlati oktatásukat, hanem a szertári tárgyak is teljes érvényre jutottak, melyek a folytonos hurczolkodás alatt jórészben eddig ládákból voltak elesomagolva.

Végre itt regisztráljuk azon körülményt, hogy ezen intézet is a lefolyt évvel az új vegyes oktatási (elméleti és gyakorlati) rendszer szerint teljesen átalakult és 14 éven át követett rendszerét, hogy a tanulókat az *intézet falain belül csak elméleti oktatásban részesítette*, megváltoztatta; ezzel a régi rendszer ezen utolsó mohikánja is átalakult. Későbbi idők statisztikája és eredménye lesz csak hivatva a két rendszert hatásaiban összehasonlítani, fenntartjuk magunknak a jogot, hogy erre évek múltán visszapillantást vethessünk. A tanulói létszám-mozgalomról a következő statisztikát közöljük:

1. Faipari tanszakban volt	---	---	---	---	---	10 tanuló.
2. Fémipari	"	"	---	---	---	34 "
3. Építőipari	"	"	---	---	---	27 "
4. Iparostanoneczok esti szakrajztanfolyamán:						
a) Építőipari csoportban	---	---	---	---	---	35 "
b) Faipari	"	"	---	---	---	45 "
c) Fémipari	"	"	---	---	---	81 "
d) Diszítőipari	"	"	---	---	---	27 "
5. Kazánfűtői tanfolyamon	---	---	---	---	---	20 "
6. Locomobil- és cséplőgép-tanfolyamon	---	---	---	---	---	24 "

Összesen ... 303 tanuló,

a mi kétségtelenül bizonyítja, hogy e szakiskolában tekintélyes számu tanuló nyer hosszabb vagy rövidebb ideig tartó szaktanítást.

De bizonyítja még azt is, hogy — és a mire különös súlyt fektetünk — az *időleges tanfolyamok* igen életképesek és hogy azoknak nemcsak fentartása, de fokozatos fejlesztése valóban gyakorlati irányu közszükséget képez.

Elismeréssel vettünk tudomást arról, hogy az intézet a múlt évben a *faipari segédek továbbképző tanfolyamát* is megnyitotta, a mely tanfolyam kiváló eredménnyel kecsegtet. Nem ajánlhatjuk eléggé a segédek továbbképzését a legteljesb mértékben felkarolni.

(Folytatjuk.)

Egyesületi közlemények.

Az Országos Erdészeti Egyesület 1900. évi október hó 8-án tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: *Bánffy* Dezső báró elnök, *Bedő* Albert dr. első alelnök, *Horváth* Sándor második alelnök, *Bartha* Gyula, *Csik* Imre, *Csupor* István, *Hirsch* István, *Kallina* Károly, *Nagy* Károly, *Reinfuss* Felix, *Rónay* Antal, *Sóltz* Gyula, *Schmidt* Ferencz, *Szönyey* István és *Tavi* Gusztáv választmányi tagok, *Bund* Károly titkár és *Cserny* Győző pénztárnok.

Az ülésről való elmaradásukat kimentették: *Havas* Ágoston, *Havas* József, *Illés* Nándor, *Krajcsovits* Béla, *Máday* Izidor és *Vadászffy* Jenő választmányi tagok.

I. *Cserny* Győző pénztárnok, miután megválasztásáért az igazgató-választmányinak köszönetet mondott, a pénztár állásáról a következő jelentést terjeszti elő:

A f. évi június hó 26-án tartott választmányi ülés óta összesen 13,609 K. 28 f. folyt be.

A pénztárban a következő pénzkészlet őriztetik:

a pénztári számadás készlete	---	---	---	14,032 K. 52 f.
az alapítványi „	„	---	---	8,026 K. 15 f.
a letéti „	„	---	---	10,676 K. 58 f.
				Összesen ... 32,805 K. 25 f.

Az egyesületnek a magyar földhitelintézetnél lévő letéte az utolsó választmányi ülés óta csak annyiban változott, a mennyiben a gazdák biztosító szövetkezete által tényleg megküldött, és